

Under Mångfaldskonventet deltog Anne-Marie Lindgren, chef för socialdemokraternas tankesmedja, i NTG Lär:s seminarium om "Lärande mångfald". Vi fick en liten pratstund med Anne-Marie efter det ordinarie programmet.

Debatten alldeles nyss utspelade sig på många olika nivåer. Mycket verkar haka i varandra och flyta ut. Hur ska man bära sig åt för att få en helhetssyn på problemet?

– Det är förstås svårt eftersom alla delar påverkar varandra. Utbildningssystemet påverkar arbetsmarknaden och arbetsmarknaden påverkar människors vilja till utbildning. Jag vet inte ens om det finns någon kärna – det är ett antal trådar snodda om varandra. Det finns ingen stor generell lösning som löser allt.

Och bristen på detta, menar hon, ställer oss inför ett annat problem:

– Nästan alltid när man diskuterar en möjlig lösning är det någon som ställer sig upp och säger: Det räcker inte att göra så! Och det må vara sant, men med den inställningen kan vi inte göra något. Det finns en massa åtgärder som *tillsammans* ger resultat.

– Den stora utmaningen är att nå människorna längst ner på utbildningsstegen. De som ramlar av grundskolan, som hankar sig fram med ströjobb, de som har haft ett lågutbildat jobb men blivit av med det och har svårt att hitta ett nytt. Problemen finns där nere, det är dit måste man rikta uppmärksamheten.

Vilka är de vanligaste diskrimineringsproblemen i dag?

– Det finns ett antal problem: etnisk diskriminering, åldersfaktorer med flera. Diskriminering kan se väldigt olika ut på samma sätt som de egna bristerna kan vara av olika slag.

– Lite talande för den bilden, säger hon, är att det nästan finns en omvänd könsaspekt i dag. Vi brukar se hur kvinnor diskrimineras, men när det gällde Kunskapslyftet som ville nå lågutbildade så var 90 procent som utnyttjade det kvinnor. Det var väldigt svårt att nå män.

– Samma sak gäller skolan som den ser ut i dag: pojkar har generellt lägre betyg än flickor. Så var det förr också, men bara i grundskolan. Pojkarna kom ikapp och gick om under gymnasietiden. Det gör de inte längre. Det beror förmodligen också på att tjejer blivit tuffare, de accepterar inte längre den traditionella kvinnoynen som förr fick dem i underläge.

Finns det fler orsaker?

– Det finns säkert många svar, men arbetarklassens pojkar, till exempel på landsbygden eller i lågutbildade miljöer, har andra manliga ideal. Bland dem är det inte alltid status att ha höga betyg. Det finns också internationella studier som visar att sociala skillnader mellan skolor slår hårdare på pojkar än på flickor. En tredje anledning kan vara att klasstrukturerna bärs upp av män och att kvinnor har lättare att gå över dessa klasstrukturella gränser.

Vilken är den mest akuta frågan i dag?

– Det är omöjligt svara på. Hur väger man det faktum att vi har välutbildade vuxna invandrare som inte kommer in på arbetsmarknaden mot att vi har lågutbildade svenskar som blivit av med jobbet och inte hittar tillbaka? Och hur ställer man detta mot utslagningen i utsatta förorters skolor?

– Man kan faktiskt sammanfatta hela problemet med det: utslagning. Det är vad det handlar om. Stora grupper hamnar utanför eller kommer aldrig ens in.

Anser du att skolan diskriminerar barn i dag? Exempelvis när man tillåter muslimska barn att slippa simundervisning för att flickorna inte vill eller får ta på sig baddräkt.

– Det där är jättesvårt. Principiellt gäller att nej, skolan ska inte acceptera det. Alla elever ska behandlas lika oavsett föräldrarnas önskemål. Men när det blir konkret, när barn kommer i kläm mellan föräldrar som säger nej och skolan som säger ja, hur bra mår barnet då? Barn ska inte särbehandlas men man måste försöka lösa det hela tillsammans med föräldrarna och under tiden måste man kunna vara smidig.

– Allt visar hur otroligt viktigt det är med kontakten med föräldrarna. Inte minst med dem från andra kulturer som kanske är lite skrämde inför svenska skolan.

Skolan i stort – är den diskriminerande?

– Inte som struktur eller system. Men man kan alltid hitta enstaka exempel. En sak som kan vara ett problem är när lärare undermedvetet ställer olika höga krav på olika elever. Det kan också vara att olika skolor har olika mycket kunskap om olika kulturer, hur man behandlar språkproblem till exempel.

Hur ska vi lösa det?

– På en allmän nivå måste frågan hur man handskas med barn som inte stämmer in i den gängse normen in i lärarutbildningen och i de olika fortbildningssystemen. En sak som jag ofta hört att lärarna saknar från utbildningen är kunskap i gruppdynamik. Hur en grupp fungerar är väldigt ofta styrt av elevernas individuella kunskaper. Lärare måste förstå hur gruppdynamik fungerar.

– Det är också viktigt att sprida erfarenheter mellan skolor. Bara för att en skola visar upp goda betyg betyder inte det att man kan skicka en grupp invandrabarn som har det svårt i skolan dit. Det är inte säkert att de har erfarenhet av den sortens grupper. Jag tror vi är dåliga på att sprida kunskap mellan oss. Det finns inte bara ett sätt undervisa eller ett sätt att vara som fungerar överallt – olika skolor måste kunna arbeta på olika sätt för att kunna nå samma mål.

Text: Andreas Stickler

Bild: Peter Lundström